

93

HIZTEGI BATUA

nahi - oihan

nahi 1 iz.; 2 Bizk. junt.

nahi... **nahi** Bizk.: *nahi txantxetan zoazela, nahi benetan zoazela...*

nahi izan, nahi izaten, nahiko / nahi izango, *du* ad.

esan nahi izan: *ez dakit hitz horrek zer esan nahi duen*

nahiago izan

nahien izan

nahiera

nahierara: *mana gozoa biltzea asko zuten nahierara bazkatzeko*

nahiez: *ba al da, ezkontzeko, nahieza baino eragozpen handiagorik?; lanpostu batean nahiezik dagoena*

nahigabe

nahigabealdi

nahigabetsu

nahigabetu, nahigabe(tu), nahigabetzen, *da/du* ad.

nahikari

nahikeria

nahiko

nahikotu, nahiko(tu), nahikotzen, *da/du* ad.

nahikunde 'nahi izatea, nahikaria; bereziki, nahi izate hutsa edo ondoriorik gabea': *batasunaren aldeko gogo bizia nabari genuen; nahiz, eta ez nahikundea*

nahimen

nahita

nahita ere

nahitaez

nahitaezko

nahitanahiez* e. **nahitaez**, **nahi eta nahi ez**

nahitara *Ipar.* '(bere) gogoz'

nahitasun

nahiz junt.

nahiz eta

nahiz... nahiz

nahiz... edo...

nakar: *nakarrezko kutxatila*

nano iz. eta izond.

narda

narda izan

nardagarri

nardarazi, nardaraz, nardarazten, *du* ad.

nardatu, narda(tu), nardatzen, *da/du* ad.

nardo = **akara**: *Valeriana celtica*

nare

narerik

naretasun

naretu, nare(tu), naretzen, *da/du* ad.

narkotiko

naro
naroki
naroro
narotasun
narotu, naro(tu), narotzen, *da/du* ad.
narra = lera 1
narras 1 izond.: *hizkera narrasa*; 2 adlag. 'herrestan, arrastaka'
narraska 'herrestan, arrastaka'
narrakeria
narraski
narrastari izond.: *suge narrastariak*
narrastasun
narrasti
narrastu, narras(tu), narrasten, *da/du* ad.
narrats* e. narras
narraz* e. narras
narrazti* e. narrasti
narriatu, narria(tu), narriatzen, *Zah.*
narrío *Zah.* 'akatsa, orbana'
narritamendu *Zah.*
narritatu, narrita, narritatzen, *du* ad. 'haserrearazi; zirikatu'
narru *Bizk.* h. **larru**
nartziso: *Narcissus sp.*
nasa
nasai 1 *Ipar.* 'ugaria, zabala'; 2 *Bizk.* 'lasaia'
nasaialdi *Bizk.*
nasaigarri *Bizk.*
nasaikeria *Bizk.*
nasaiki *Ipar.* 'ugaritasunez'
nasaitasun 1 *Ipar.* 'ugaritasuna, joritasuna'; 2 *Bizk.* 'lasaitasuna'
nasaitu, nasai(tu), nasaitzen, *Bizk. da/du* ad.
naski *Ipar.* 'nire ustez': *bai naski!* 'bai segurki'
Natibitate *Herr.* 'Eguberria'
natura
natural
naturalismo
naturalista
naturaltasun
nausa *Ipar.* 'burla, trufa'
nausi* e. nagusi
naza *Ipar.* 'erretena, ubidea'
nazaretar
nazi
nazio
nazioarteko
nazioartekotasun
nazional
nazionalismo
nazionalista
nazionalitate
nazionalizatu, nazionaliza, nazionalizatzen, *du* ad.: *burdinbideak nazionalizatu zituzten*
nazionalsozialismo
nazionalsozialista
naziotasun: *finlandiarren naziotasuna asko indartu zen halako epetan*
nazismo
nazka
nazkagarri

nazkagarrikeria

nazkatu, nazka(tu), nazkatzen, *da/du* ad.

neba *Bizk.*

neba-arrebak

nebulosa = izar-laino

nederlandera

negar

negar(-)anpulu

negar egin

negar eragin

negarrari eman

negar batean

negar(-)ontzi

negar(-)zotin

negarrez

negarbide

negargale *Naf.* 'negargura'

negargarri

negargarrizko

negargura

negarraldi

negarti

negartsu

negartu, negar(tu), negartzen, *du* ad.

negatibo

negel *Ipar.* 'larruazaleko erregosia'

negel(-)belar: *Knautia arvensis*

negoziatu, negoziā, negoziatzen, *du* ad.

negoziazio

negozio

negu

negualde 1 'Iparraldea'; 2 'negualdia'

negualdi

neguburu

negutar izond.

negute

negutegi h. **berotegi**

negutu, negu(tu), negutzen, *du* ad.

nehoiz *Ipar.* 'inoiz'

nehola *Ipar.* 'inola'

neholere *Ipar.* 'inola ere'

nehon *Ipar.* 'inon'

nehor *Ipar.* 'inor'

nehorat *Ipar.* 'inora'

nekabide

nekadura

nekazain

nekagarri

nekaldi

nekarazi, nekaraz, nekarazten, *du* ad.

nekatu, neka, nekatzen, *da/du* ad.

nekazale

nekazalgo *Naf.* 'nekazaritza'

nekazari: *nekazari(-)kooperatibak*

nekazaritza: *nekazaritza(-)produktuak*

neke

neke izan: *neke da beleaz aztore egitea; ez zaigu neke horrelakoak ulertzea; neke du hizkuntza ilun batek hizkuntza argi bati gogor egitea; neke izan duzu euskaraz ikastea?*

nekepe (batez ere leku-denborazko kasuetan)

neketsu

nekez 1 adlag. 'eragozpen edo zailtasun handiz'

nekez 2 izond. 'neketsua, zaila'

nekezia *Ipar.*

nekoso *Heg. Lgart.*

nekosta: *Cupressus sp.*

nekrologia h. **hilberri**

nekropoli

nektar: *jainkoen nektarra*

neolitiko

neologismo

nerabe

nerabetasun

nerabezaro

nerau

nerbio

neska

neskame

neskametza

neskatila

neskato

neskatxa

neskazahar

neskazahartu, neskazahar(tu), neskazahartzen, *da/du* ad.

neskazale

neskenegun *Zub.* 'larunbata'

net *Ipar. g. er.* 'txit, oso'

neu

neumatiko* e. **pneumatiko**

neumonia* e. **pneumonia**

neurastenia

neureganatu, neuregana, neureganatzen, *du* ad. (Oharra: *neureganatu / nireganatu* eta *neuretu / niretu* sistema berria onarturik, gainerako izenordeei dagozkien eratorriak ere modu berean osatuko dira).

neuretu, neure(tu), neuretzen, *du* ad.

neurgai

neurgailu

neurgaitz

neurgarri

neurkera

neurketa

neurkizun

neurologia

neurona

neurosi

neurotiko

neurri

neurribide

neurridun

neurrigabe

neurrigabeko

neurrigabekeria

neurrigabeki

neurrigabetasun

neurriratu, neurrira(tu), neurriratzen, *da/du* ad.

neurritasun**neurritsu****neurritzko****neurtezin****neurtitz****neurtu**, neur, neurtzen, *du ad.*: *zerbaiten luze-zabala neurtu; soka horrek bost metro neurtzen ditu h. soka hori bost metro luze da***neurtzaile****neutral****neutralizatu**, neutraliza, neutralizatzen, *du ad.***neutraltasun****neutro****neutroi****ni****nibel****niganatu h. nireganatu**nigar* *Ipar. e. negar***nihaur****nihilismo****nikel****nikeleztatu**, nikelezta(tu), nikeleztatzen, *du ad.*niketz *g. er.*: *mila goraintzi, niketz, atezainari***nikotina****ninfa****nini****ninika****ninikatu**, ninika(tu), ninikatzen, *da ad.***nireganatu**, niregana(tu), nireganatzen, *da/du ad.*: *mutil hori nireganatu arte ez naiz geldituko***nirekoi****nirekoikeria****nirekoitasun****niretar****niretu**, nire(tu), niretzen, *du ad.*: *niretu ditut bestek egin dituen bekatu guztiak***nitrato****nitro****nitrogeno****nitroglicerina****no****noka****nobela** 'eleberria'**nobelagintza****nobizio****noble****noblezia****noel** *Ipar. Liter.* 'gabon-kanta'**noharroin** *Zah., g. er.* 'behartsua, erromesa'**noiz****noiz... noiz...****noiz edo noiz****noiz edo behin****noiz baino noiz****noiz ere**: *noiz ere uste baituzu urrun naizela zureganik, orduan zure hurbilean naiz***noiz eta ere****noiz nola**: *langilea da? Noiz nola***noizean behin****noizean behingo****noizean behinka**

noizean noiz
noizetik noizera
noizik noizera
noizik behin
noizik behingo
noizik behinean
noizik behinka

noizaldi *Jas.*

noizbait

noizbaiteko

noizbehinka

noizdaino

noizdanik

noizdanik(ak)o

noizgura

noizko 1 adlag.: *noizko bukatuko duzue lana?*; 2 izlag.: *Jainkoak daki noizkoa den*

noiznahi

noiznahi den

noiznahiko

noiznolako

noiztenka *Ipar.* 'noizbehinka'

noiztik

noiztik(ak)o

noiztsu

noka adlag.: *noka hitz egin*

noketa

nola

nola... ere!

nola edo hala

nola hala

nola... hala...

nola eta ez... -n: *etorriko gara, nola eta ez duen sekulako euri(-)jasa egiten*

nola-halako

nolabait

nolabait ere

nolabaiteko

nolakatu, nolaka, nolakatzen, *Ipar.*, *da/du* ad.: *begira zure gorputza lurpean eta nolakatua gelditzen den*

nolako

nolakotasun

nolakotsu: *hona, nolakotsua izan zen gure solasa*

nolanahi

nolanahi ere

nolanahika *Ipar.* 'nolanahi': *ez da, ordea, nolanahika egiteko lan bat*

nolanahiko 1 'edozein motatakoa'; 2 'erdipurdikoa'

nolatan

nolatsu

nolaz h. nola

nolazpait h. nolabait

nolerebait h. nolabait ere

nomada

nomenklatura

nominatibo

non

non edo han

non edo non

non ere 1: *non ere baitzaude, kanpoko zara eta arrotz*; 2: *Erromara jo zuen non ere sasoi hartan aurkitzen zen Hugolino*

hala... non
 halako eran (gisaz, maneraz)... non
 non (eta) ez... -n: *etorriko gara, nola eta ez duen sekulako euri(-)jasa egiten*

non-nahi = nonahi

non-nahi den = nonahi den
 non-nahiko = nonahiko
 non-nahitik = nonahitik = nondik-nahi

nonbait

nonbaitetik
 nonbaitik *Ipar.* 'nonbaitetik'
 nonbaitera h. norabait
 nonbait han
 nonbait hor
 nonbaiteko

nombre**Ipar.* e. kopuru

nondar

nondik

nondik edo handik
 nondik nora
 nondik norako
 nondik ere: *hitzak hartu behar dira, nondik ere baitute beren etorkia*
 nondik(ak)o

nondik-nahi = non-nahitik, nonahitik

nondik-nahiko

nongo

nongotar

nongotasun

nongura *Bizk.*

nonius *Mat.*

nonnahi* e. nonahi, non-nahi

nontsu

nor

nor edo nor
 nor ere 1: *nori ere pot eginen baitiot, hura da*; 2: *nor ere baitzara, adiskidea, barka iezadazu ene bizitasuna*
 nor izan: *ez naiz nor auzi hau erabakitzeke*
 nor ... nor: *herri berean bizi behar dugu, nork batera, nork bestera maite dugun herrian*

nora

nora edo hara
 nora ere; *nora ere doan, hara noakizu atzetik*
 nora gabe
 norabait

nora ezean: *itsasontzia nora ezean zihoan*

norako

norabide 'norabide/noranzko formen adiera-banaketa argituko da'

norabideratu, norabidera, norabideratzen, *da/du ad.*

noraezean 'nahitaez, ezinbestean': *ez ohi naiz sartu ardandegietan noraezean baino*

noraezeko

noragabe izond.: *gerra alferrikako eta noragabea*

noraino

norainoko

noranahi

noranahiko

norantz

norantza* e. noranzko

noranzko: *norabide baten bi noranzkoak*

noratsu

noratu, nora(tu), noratzen, *Zah.*, *da/du* ad.

norbait

norbaitzuk

norbera *Heg.*

norgehiagoka

norgehiagokan

norgehiagokako

norlehenka

normal

normalizatu, normaliza, normalizatzen, *da/du* ad.

normalizazio

normalki

normaltasun

nornahi

nornahi den *Ipar.* 'nornahi'

nortasun: *nortasun-agiria*

nortsu: *nortsu zen edo zertsu bizitze eraman zuen*

nortu, nor(tu), nortzen, *da/du* ad.

nortzuk

noski 1 (ziurtasun adierazlea) 'jakina, horixe!': *bai noski!* 'bai segurki!'; *Noski baietz!** e. *Bai, noski!*;
2 g. er. 'beharbada, dirudienez'

nostalgia

nota 1: *1 Mus.*; 2: *eskolako notak*

nota 2 *Ipar.*, g. er. 'lohidura, orbana'

notalgo *Ipar.* 'notariotza'

notari* e. **notario**

notario

notariotza

notizia *Heg. Herr.*

noziarazi, noziaraz, noziarazten, *dio* ad.

nozitu, nozi, nozitzen, *du* ad.

nuklear

nukleo

nulu erabileremu oso mugatukoa

numero *Gram.*

numismatika

nun* e. **non**

nuntzio

nylon

* * *

Ñ

ñabar

ñabardura

ñabartu, ñabar(tu), ñabartzen, *du* ad.

ñañan egin *Haur.*

ñaño *Adkor.*

ñañdu: *Rhea americana*

ñapur *Ipar.* izond.

ñapurki *Ipar.*

ñapurtu, ñapur(tu), ñapurtzen, *Ipar.*, *da/du* ad.

ñarro *Ipar.*

ñarrotu, ñarro(tu), ñarrotzen, *Ipar.*, *da/du* ad.

ñimiño

ñimiñotu, ñimiño(tu), ñimiñotzen, *da/du* ad.

ñir-ñir adlag.

ñir-ñir egin

ñirñir iz.

ñirñirka

ñirñirtu, ñirñir(tu), ñirñirtzen, *da* ad.

ñu: *Connochaetes sp.* + *Gorgon sp.*

* * *

O

o *Interj.*

oasi

obal izond.

obalo

obediarazi, obediaraz, obediarazten, *dio* ad.

obedient *Ipar.* 'esanekoa'

obediente *Heg.* 'esanekoa'

obedientzia 'esanekotasuna'

obeditu, obedi, obeditzen, *du/dio* ad.

obeditzaile

obeditze

obelisko

objektibo

objektiboki

objektibotasun

objektu

objektore (*kontzientzia(-)objektore* hitz elkartuan bakarrik erabiltzekoa)

kontzientzia(-)objektore = **kontzientzia(-)eragozle**

objekzio

kontzientzia(-)objekzio = **kontzientzia(-)jergozpen**

obligarazi, obligaraz, obligarazten, *Ipar. du* ad.

obligatu h. **behartu**, **obligarazi**

obligazio *Ekon.*

obra

obramendu *Heg. Herr.* 'giza kaka'

obratu, obra(tu), obratzen, *du* ad.

obus

oda

odaiertz h. **ostertz**

odi* e. **hodi**

odieria* e. **hoditeria**

odol

odol(-)kolpe

odol(-)belar: *Parietaria officinalis*

odol(-)hodi

odolaldi

odolbatu = **odolbildu**, **odoluri**

odolbide

odolbildu = **odolbatu**, **odoluri**

odoldu, odol(du), odolitzen, *da/du* ad.

odoldun

odolemaile

odoleztatu, odolezta, odoleztatzen, *Ipar. eta Naf., da/du* ad. 'odoldu'

odoleztatze

odolgabe izond.

odolgabetu, odolgabe(tu), odolgabetzen, *da/du* ad.

- odolgiro** izond. 'odolzalea'
odoljario
odolkara 'odol kolorekoa'
odolki = odoloste
odolkide
odolkidetasun
odolkoi 'odolzalea'
odolodi* e. **odol(-)hodi**
odoloste *Bizk.* = **odolki**
odoltsu
odoluri *Ipar. eta Naf.* = **odolbatu, odolbildu**
odoluste
odolustu 1 odoluts, odolusten, *da/du* ad.
odolustu 2 iz. 'odolustea': *odolustea agudoago egiteko, harakinaren laguntzaileak atzeko hanka batetik oratu zion idiskoari*
odolzale
odontologia
ofenditu, ofendi, ofenditzen, *Heg., du* ad. 'iraindu'
ofentsa
ofentsagarri *Zah.* 'iraingarria'
ofentsatu, ofentsatu, ofentsatzen, *Ipar., du* ad. 'iraindu'
ofentsatzaile *Ipar.* 'iraintzailea'
ofizial 1 izond.
ofizial 2 *Heg.* = **ofizier** iz. 'armadako karguduna'
ofiziale *Ipar.* iz. 'bere kontura ari den hargin, arotz, etab.'
ofizialki
ofizialtasun
ofizier *Ipar.* = **ofizial** 'armadako karguduna'
ofizio
ofrenda *Zah.* h. **eskaintza**
ogale *Ipar.* 'azienda(-)bazka'
ogasun 1 *Bizk.* 'ondasuna'; 2 *Admin.* 'finantzak'
ogen *Zub.* h. **hoben**
ogerleko
ogi 1 'jangaia'; 2 *Ipar.* batez ere, 'garia'
ogi-zuhaitz: *Artocarpus communis*
ogibide
ogidun *Bizk.* 'ogi(-)saltzailea'
ogigazta *Bizk.* = **erbinudea:** *Mustela nivalis*
ogiketa 1 iz. 'gari-uzta; gari-kopurua'; 2 *Ipar.* adlag. 'gari bila; ogi bila': *ogiketa joan dira*
ogipeko iz.
ogitarteko iz.
ogitsu 'garitsua'
ogu(t)zi* e. **ahoskatu, ebaki**
oh* e. **o**
ohaburu* e. **oheburu**
ohaburuko* e. **oheburuko**
ohaide
ohako
ohantze *Ipar.* 1 'habia'; 2 'etzauntza, etzalekua'
ohape* e. **ohepe**
ohar
ohargarri
ohargarriki
oharkabe
oharkabean
oharkabeke
oharkabez

oharkabekeria**oharkabetasun****oharkabetu**, oharkabe(tu), oharkabetzen, *da* ad.**oharkizun = oharpen****oharkor****oharmen****oharpen****ohartarazi**, ohartaraz, ohartarazten, *du* ad.**oharti****ohartu**, ohart/ohartu, ohartzen, 1 *da/du* ad.: *ez da horretaz ohartu*; 2 *Ipar.*, *zaio* ad.**ohartuki****ohartzaille****ohartzeke****ohatu**, oha, ohatzen, *Ipar.* batez ere, 1 *da* ad. 'ohean etzan'; 2 *da/du* ad. 'oheratu'**ohatze** 1 *Ipar.* eta *Naf.* 'ohea'; 2 *Ipar.* 'etzauntza'**ohe****ohe(-)bagoi**ohebagoi* e. **ohe(-)bagoi****oheburu****oheburuko****ohepe****oherarazi**, oheraraz, oherarazten, *du* ad.**oheratu**, ohera(tu), oheratzen, *da/du* ad.**ohi** 1 partikula: *zintzo etorri ohi zen*; 2 (elkarketako bigarren osagaia): *lehendakari ohia***ohiz kanpoko****ohiko****ohikotasun****ohikunde****ohikuntza****ohil** *Zub.* 'basa, basatia'**ohildu**, ohil(du), ohiltzen, *Zub.*, *du* ad. 'egotzi, bota'**ohitu**, ohi(tu), ohitzen, *da/du* ad.**ohitugabe****ohitura****ohiturazko**ohituratu* e. **ohitu****ohizko****ohoin****ohoingo****ohoinkeria****ohointza****ohol****oholeztatu**, oholezta(tu), oholeztatzen, *du* ad.**oholtxo****oholtza****ohondikatu**, ohondika(tu), ohondikatzen, *Ipar. Zah.* 'oinperatu'**ohoragarri****ohoragarriki****ohorarazi**, ohoraraz, ohorarazten, *du* ad.**ohoratu**, ohora, ohoratzen, *du* ad.**ohoratzaille****ohore****ohoretsu****ohorezki** *Ipar.***ohorezko**ohostu* e. **ostu**

ohots* e. **ordots, orots**

oi 1 interj.

oi 2 'hortz-haginak inguratzen eta finkatzen dituen haragi sendo gorrixka'

oial* e. **oihal**

oian* e. **oihan**

oies

oihal

oihal(-)denda

oihal(-)etxola

oihaldegi* e. **oihaltegi**

oihaldenda* e. **oihal(-)denda**

oihaldun

oihalgile

oihalgintza

oihalki

oihaltegi

oihaltxo

oihan

(Euskaltzaindiak, Bilbon, 1998ko azaroaren 27an, eta Gasteizen, 1998ko abenduaren 18an, onartua)